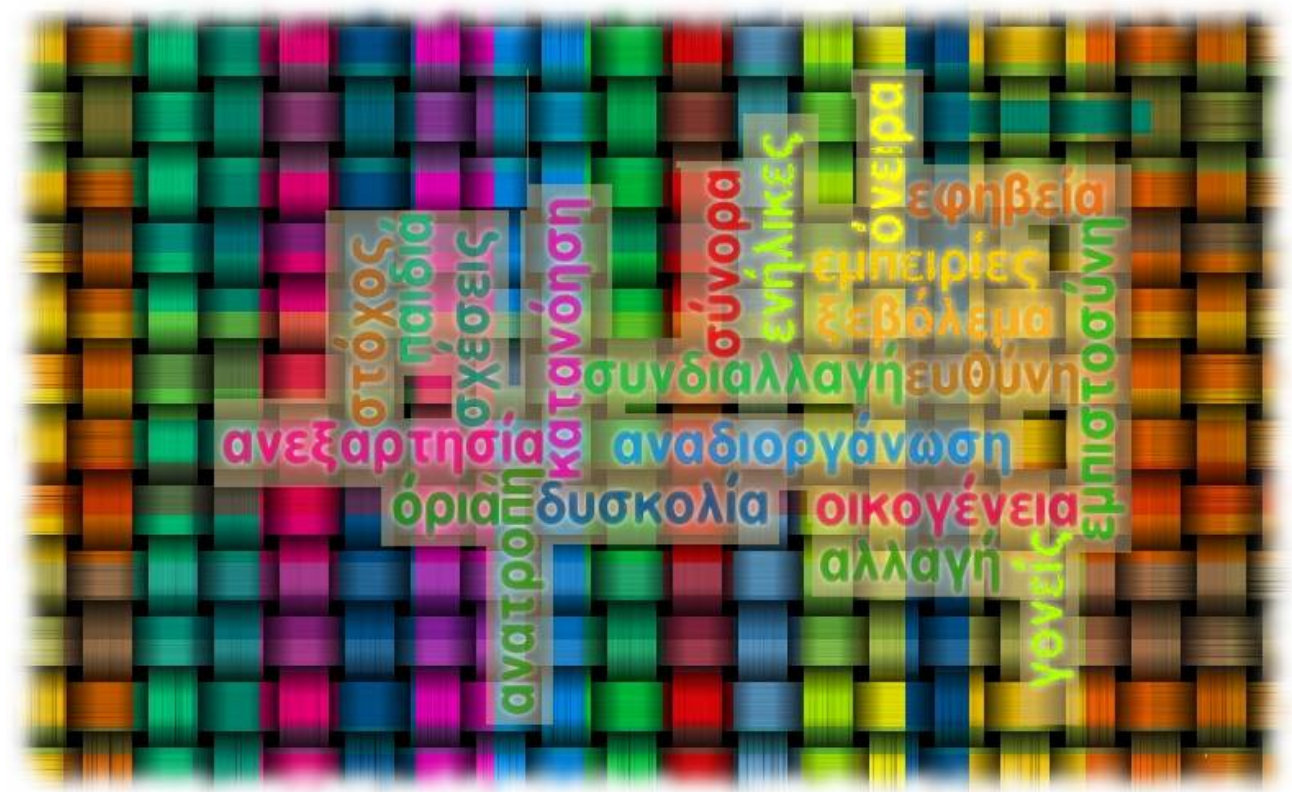

~~~ το ~ νήμα ~ που ~ ενώνει ~~~

Για το νέο κύκλο των ΔΕΝ, Οκτώβριος 2013 – Απρίλιος 2014, αξιοποιήσαμε το πλαίσιο των ΔΕΝτοπ(ι)ων που είχε δημιουργηθεί τον Οκτώβριο 2012. Διαφορετικές ομάδες νέων συνδιαμόρφωσαν με την ομάδα εμπυχωτών του κάθε ΔΕΝτόπου τον δικό τους χώρο δημιουργικής έκφρασης και συνύπαρξης (ΔΕΝτοπία). Συνολικά, 211 νέοι (85 παιδιά, 49 προέφηβοι, 36 έφηβοι, 15 νέοι ενήλικες) και 26 γονείς κατοίκησαν τους ΔΕΝτόπους στα ΚΕΣΠΕΜ της Ξάνθης και της Κομοτηνής, σε διαφορετικά χωριά όπου ταξίδεψε το βαν των ΔΕΝ, και στη Θεσσαλονίκη (ένας ΔΕΝτόπος νέων ενηλίκων φοιτητών με καταγωγή απ' τη Θράκη). Οι εμπυχωτές-ξεναγοί των ΔΕΝτόπων αφηγούνται την ιστορία των διαφορετικών “τοπίων” κάθε “τόπου”. Ανάμεσα στις ξεχωριστές αφηγήσεις, αναδύεται ένα νήμα που ενώνει τα βιώματα νέων και εμπυχωτών. Το αναζητήσαμε κάνοντας την αποτίμηση του κύκλου και το αποτυπώσαμε σε εικόνες που μοιάζουν με τους μυστικούς χάρτες του κάθε ΔΕΝτόπου.

Μέσα από κοινό αναστοχασμό στην ολομέλεια του ΔΕΝ+, αναδύεται μια πρώτη ματιά για το νήμα που ενώνει. Μοιάζει...

... πολύχρωμο, μεγάλο, πολύ ζωντανό, με δρόμους, σαν να πλέκεται κάτι με τα χέρια... σαν κύκλος, διαφορετικές κλωστές σε πάχος και χρώμα, σαν ένας κύκλος που μέσα έχει κλωστές, σαν μια ονειροπαγίδα, έναν ιστό, σαν κι αυτόν που κάνουμε με το κουβάρι όταν το δίνουμε ο ένας στον άλλον, σαν έναν αργαλειό που πλέκει κίλιμι με διάφορα νήματα, πολυδιάστατο, με πολυκοσμία, πολλές ψυχές, με του καθενός το στίγμα, κάτι που χωράει πολλά και διαφορετικά μεταξύ τους πράγματα...

ΤΟΠΟΙ & ΤΟΠΙΑ κοινωνικο-πολιτισμικής εμπύχωσης:

πολλαπλές αφηγήσεις των συνεργατών των ΔΕΝ

Μέσα από τη διαφορετικότητα
 ξεπηδά η δημιουργικότητα.
 Νήπια, παιδιά, έφηβοι, ενήλικες και γονείς
 τα όρια δοκίμασαν της αλλαγής.
 Με συνέπεια, ευθύνη,
 κερδίσαμε την εμπιστοσύνη.
 Σχέσεις χτίσαμε πολλές,
 το ξεβόλεμα έφερε ανατροπές.
 Υπερβήκαμε τα σύνορα,
 ψάχνοντας τη διαφορά.
 Κάναμε όνειρα πολλά
 και στοχεύσαμε ψηλά.

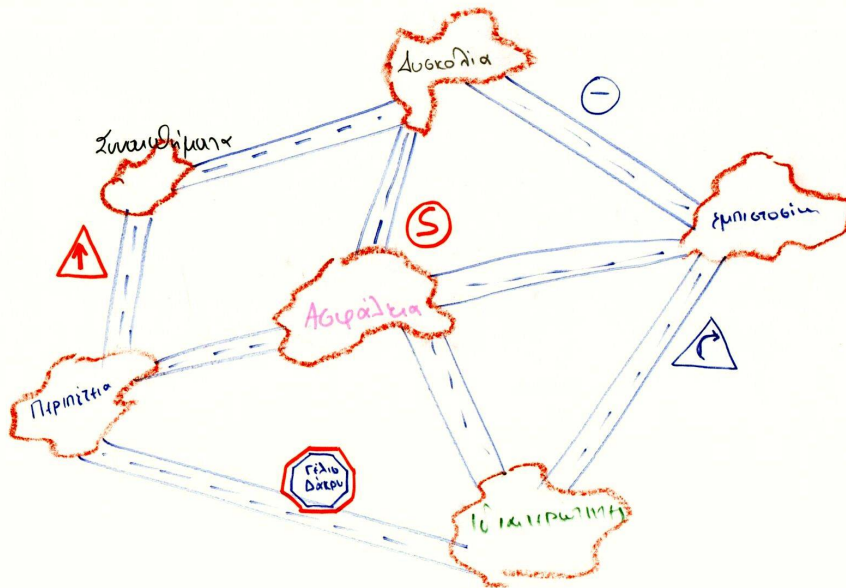
Ξάνθη - Βαν - Κομοτηνή, κάθε περιοχή και διαφορετική. Περιπέτεια - διαπραγμάτευση και προβληματισμοί, το δρόμο μας άνοιξαν στην εμπιστοσύνη. Βαδίζοντας όλοι μαζί στον κοινό μας στόχο, κατακτήσαμε ηλικιακά (από παιδιά ως τους γονείς) όλο τον κόσμο. Γέλια, δάκρυα, χαρές, τις αποστάσεις έκαναν μικρές. Η ασφάλεια, η αναγνώριση και η επιβράβευση μας ανοίγουν τα μάτια και δίνουν όρεξη.

Εντοπίσαμε κοινά σημεία μεταξύ μας - όπως οι νέες εμπειρίες, οι δυσκολίες, οι νέες δεξιότητες, το ότι κάναμε γνωστά τα άγνωστα μονοπάτια, και το ότι οι νέες δοκιμασίες μας οδήγησαν σε βήματα μπροστά.

Ξεκινώντας ταξίδια
 σε διαφορετικούς τόπους,
 και με πρωτότυπους τρόπους,
 εμπειρίες δημιουργήσαμε
 και κάστρα χτίσαμε.
 Με δραστηριότητες,
 νέες και παλιές,
 βήματα κάναμε μπροστά,
 ξεπερνώντας το χτες.

Οι διαφορές μας παίρνουν τη μορφή του σταθερού και του μη σταθερού. Άλλη διαφορά είναι το οικείο και το άγνωστο και τέλος οι ηλικιακές ομάδες που δουλεύτηκαν. Τα κοινά σημεία που αναδύθηκαν ήταν κοινά στόχοι. Την δημιουργία ομάδων που αποδέχονται και σέβονται το διαφορετικό, τις επιθυμίες και τις ανάγκες. Η προσπάθεια να ενδυναμώσουμε την ομάδα αλλά και το κάθε άτομο ξεχωριστά. Το πιο σημαντικό είναι να υπάρχει αλληλοκατανόηση, υποστήριξη στις σχέσεις μας.

Σεβάλ Οσμάν Ογλού – Χριστίνα Τσιμούδη – Μάκης Σπυριδόπουλος – Αϊσέ Κιρατζή
 Αλεξία Πασαδάκη – Νιχάτ Εμίν Κεχαγιά – Σερρά Αχμέτ Ογλού
 Φατός Αχμέτ – Ελένη Αγγελίδου – Σεϊλέν Εμίν Κεχαγιά
 Μπετούλ Σιράκ – Φατμά Ιμπραήμκο – Δήμητρα Αρμούτογλου

Οι εμπυχωτές-ξαναγοί του ΔΕΝτόπου Ξάνθης αφηγούνται ιστορίες των ΔΕΝτοπίων της

Ο ΔΕΝ τόπος Ξάνθης ξεκίνησε ένα ταξίδι με τις ομάδες του όπου δοκίμασε και δοκιμάστηκε σε νέα πράγματα, κάνοντας όχι απλά ένα συμβόλαιο ομάδας, αλλά μια κατάθεση ψυχής και υπόσχεση ότι θα είμαστε εδώ, παρόντες στα εύκολα και στα δύσκολα, στις μπόρες και στον ήλιο. Δοκιμάσαμε πολλές συνταγές, πειραματιστήκαμε σε πολλές συμπεριφορές, αυτό που μας δίδαξαν οι ίδιοι οι νέοι (είτε επρόκειτο για εφήβους είτε για μικρά παιδιά) αποτέλεσε για μας τη συνταγή της επιτυχίας. Βιώσαμε πολλά και διαφορετικά συναισθήματα. Εδώ δανειζόμαστε τα λόγια ενός εφήβου μας: **«Δεν μπορούμε να ανεχτούμε και να συμμαζέψουμε οι ίδιοι τον εαυτό μας, ποιος μπορεί;»**. Αυτό που σίγουρα μάθαμε καλά ως εμπυχωτές είναι ότι μερικές φορές πρέπει να "χτυπήσεις" το χέρι στο τραπέζι για να κινητοποιήσεις τους άλλους και να τους δώσεις αρκετές εναλλακτικές και ευελιξία προκειμένου να είσαι βοηθητικός. Τελικά καρποφόρησε ο τρόπος αυτός αν και στην αρχή φοβηθήκαμε ότι η τόση ευελιξία μπορεί να καταλήξει σε "σεισμό".

Με τις ομάδες προεφήβων, καταφέραμε να δώσουμε μορφή στην ευελιξία και να χτίζουμε πρότζεκτ γύρω από αυτήν. Τόσο οι νέοι, όσο κι εμείς μάθαμε να αναδιοργανωνόμαστε, να αναπροσαρμοζόμαστε, να αποδεχόμαστε, να συνδιαμορφώνουμε έστω κι από απόσταση. Δύο ξεχωριστές ομάδες προεφήβων κατάφεραν σημαντικά και ουσιαστικά πράγματα χωρίς να συναντηθούν μεταξύ τους και απέδειξαν πως ο κοινός στόχος είναι αυτός που καθοδηγεί, συντροφεύει και συνδιαμορφώνει... Για την ομάδα παιδιών, το μοίρασμα έχει κεντρικό ρόλο, είτε αυτό είναι μοίρασμα συναισθημάτων, είτε υλικό, και αυτό φάνηκε πολύ νωρίς σε σχέση με τις προηγούμενες χρονιές. Απέκτησαν πολύ γρήγορα οικειότητα με τον φυσικό χώρο του ΔΕΝ αλλά και μεταξύ τους. Θέματα φιλίας, επικοινωνίας, μοιράσματος, θυμού και συμπιλίωσης ήταν κεντρικά στην ομάδα. Σε άλλες ομάδες λιγότερο και σε άλλες περισσότερο, δουλέψαμε αρκετά θέματα με κύριο πυρήνα αυτόν του αποκλεισμού και της περιθωριοποίησης. Οι πιο ευέλικτες ομάδες του ΔΕΝτόπου της Ξάνθης, ήταν αυτές που μας έβαλαν τα γυαλιά, αφού αντεπεξήλθαν σε όλα και μάλιστα φτάσαμε στο σημείο να τους αφήνουμε να παίρνουν πρωτοβουλίες, αφήνοντας τους ρόλους στην άκρη, καταφέροντας έτσι να ενδυναμώσουμε τις μεταξύ τους σχέσεις. Ακόμα και όταν στο προσκήνιο ερχόταν θέματα υπευθυνότητας, μάθανε να αναλαμβάνουν τις επιπτώσεις των πράξεων τους.

Δοκιμαστήκαμε σε πολλά επίπεδα, δεχθήκαμε τα σημεία που υστερούμε, ωστόσο κάναμε άλματα, καταφέροντας να ανοίξουμε τα φτερά μας για να απελευθερωθούν (και οι νέοι και εμείς οι εμπυχωτές) από πράγματα που τους-μας δυσκόλευαν στις πρώτες συναντήσεις. Οι νέοι μας βοήθησαν να ανακαλύψουμε νέες δεξιότητες στους εαυτούς μας ως εμπυχωτές, να ξεπεράσουμε τα όρια μας, να μην διστάσουμε να δοκιμάσουμε νέες προκλήσεις - και πραγματικά νιώσαμε πως υπάρχουν φορές που οι ίδιες οι ομάδες με την δυναμικότητα τους εκτίναζαν την ικανότητα μας για εμπύχωση στα ύψη.

Κοινό έργο του ΔΕΝτόπου της Ξάνθης έγινε μια τοιχογραφία ενός δέντρου που ξεκίνησε η ομάδα εφήβων και συνέχισε η ομάδα παιδιών. Όπως κι εμείς, το δέντρο αυτό βίωσε και τις τρεις εποχές, φθινόπωρο, χειμώνα και άνοιξη. Βλέπουμε πια τους εαυτούς μας βήματα μπροστά και με πολύ περισσότερη σιγουριά και αυτοπεποίθηση. Αν έπρεπε να περιγράψουμε τις ομάδες σε μια πρόταση αυτή θα ήταν: «Ο,τι σπέρνεις αυτό θα καρποφορήσεις».

- Ελένη Αγγελίδου, Φατμά Ιμπραήμκο, Νιχάτ Εμίν Κεχαγιά, Χριστίνα Τσιμούδη

Οι εμπυχωτές-ξεναγοί του ΔΕΝτόπου Κομοτηνής αφηγούνται ιστορίες των ΔΕΝτοπίων της

Η Κομοτηνή ήταν ένας χώρος τόσο γνωστός αλλά και τόσο άγνωστος συνάμα, διότι το να επισκέπτεσαι ένα τόπο είναι πολύ διαφορετικό από το να τον γνωρίζεις και να γίνεσαι κομμάτι του. Πράγμα που είναι αποτέλεσμα μιας σταθερής παρουσίας που είχαμε στο πεδίο, που στην δική μας περίπτωση υποστηρίχθηκε και από τον «ντόπιο» συνεργάτη μας.

Πρώτα κάναμε μια έρευνα πεδίου και ζητήσαμε την βοήθεια παλαιών συνεργατών από τον τόπο της Κομοτηνής για να προετοιμαστούμε ανάλογα. Βάση των πληροφοριών που συλλέξαμε στόχος μας ήταν να κάνουμε μικρά βήματα και να χτίσουμε σχέσεις εμπιστοσύνης, το οποίο και καταφέραμε σε μεγάλο βαθμό, μετά/ παρά-κινώντας τους εαυτούς μας συμπαρασύροντας και το πεδίο....

Οι ηλικιακές ομάδες που συμμετείχαν στο εργαστήρι μας ήταν προσχολικής, νηπιακής και παιδικής ηλικίας.

Η ομάδα νηπίων μας έφερε διαφορετικά χρώματα στην δουλειά εμπύχωσης. Ανάγκη αυτής της ηλικιακής ομάδας, εκτός των άλλων, ήταν η φροντίδα και η οικειότητα που ένιωθαν μέσα από αυθόρμητες εκφράσεις τρυφερότητας, κάτι που τους ηρεμούσε και τους παρείχε ένα ασφαλές περιβάλλον. Κατανοήσαμε ότι τους άρεσε ο κατασκευαστικός και παιχνιδιάρικος τρόπος μάθησης της γλώσσας και τα κινητικά παιχνίδια.

Στην περίπτωση των ομάδων παιδιών αντιμετωπίσαμε δημιουργικά τις δυσκολίες που συναντήσαμε όσον άφορα τα όρια και το θέμα της επικοινωνίας. Ανακαλύψαμε νέα κανάλια επικοινωνίας που δεν ήταν βασισμένα μόνο στην λεκτική επικοινωνία. Μέσα από τις δραστηριότητες προσπαθήσαμε να παροτρύνουμε τα παιδιά να κατανοήσουν τις ανάγκες που έχουν, τα ενδιαφέροντα, τα θέλω και τις δεξιότητές τους. Και όλα αυτά μέσα από το πρίσμα της αποδοχής του διαφορετικού και του αλληλοσεβασμού. Καλλιεργώντας όλα τα παραπάνω και αξιοποιώντας και τα γεγονότα της στιγμής, καταφέραμε να ενδυναμώσουμε τις ομάδες παιδιών ώστε να γίνουν υπεύθυνα μέλη τόσο για τον εαυτό τους, όσο και για το σύνολο. Μέρα με τη μέρα βιώνοντας την αποδοχή και την υπομονή τα παιδιά άρχισαν να εκδηλώνουν και να εκφράζουν φοβίες, ανησυχίες, χαρές, λύπες που ζούσαν στη καθημερινότητά τους. Εκεί ήταν εμφανής ο παράγοντας της εμπιστοσύνης που είχε αναπτυχθεί μεταξύ μας.

Τελικά, ανεξάρτητα από την επίτευξη των στόχων που είχαμε θέσει εξαρχής, μέσα από την εμπειρία που βιώσαμε σαν «ταξιδιώτες» αναγνωρίσαμε ότι το ταξίδι έχει πάντα σημασία και η δική μας Ιθάκη βρίσκεται πλέον στις αποσκευές με τα εργαλεία μας.

- Φατός Αχμέτ, Σεβάλ Οσμάν Ογλού, Αλεξία Πασαδάκη, Μπετούλ Σιράκ

Οι εμπυχωτές-ξεναγοί του ΔΕΝτόπου του βαν αφηγούνται ιστορίες των ΔΕΝτοπίων του

Το Βαν ξεκινώντας τα ταξίδια του, άρχισε από τα ορεινά. Το κάθε τοπίο ξεχωριστό, η κάθε ομάδα μοναδική με το δικό της τρόπο.

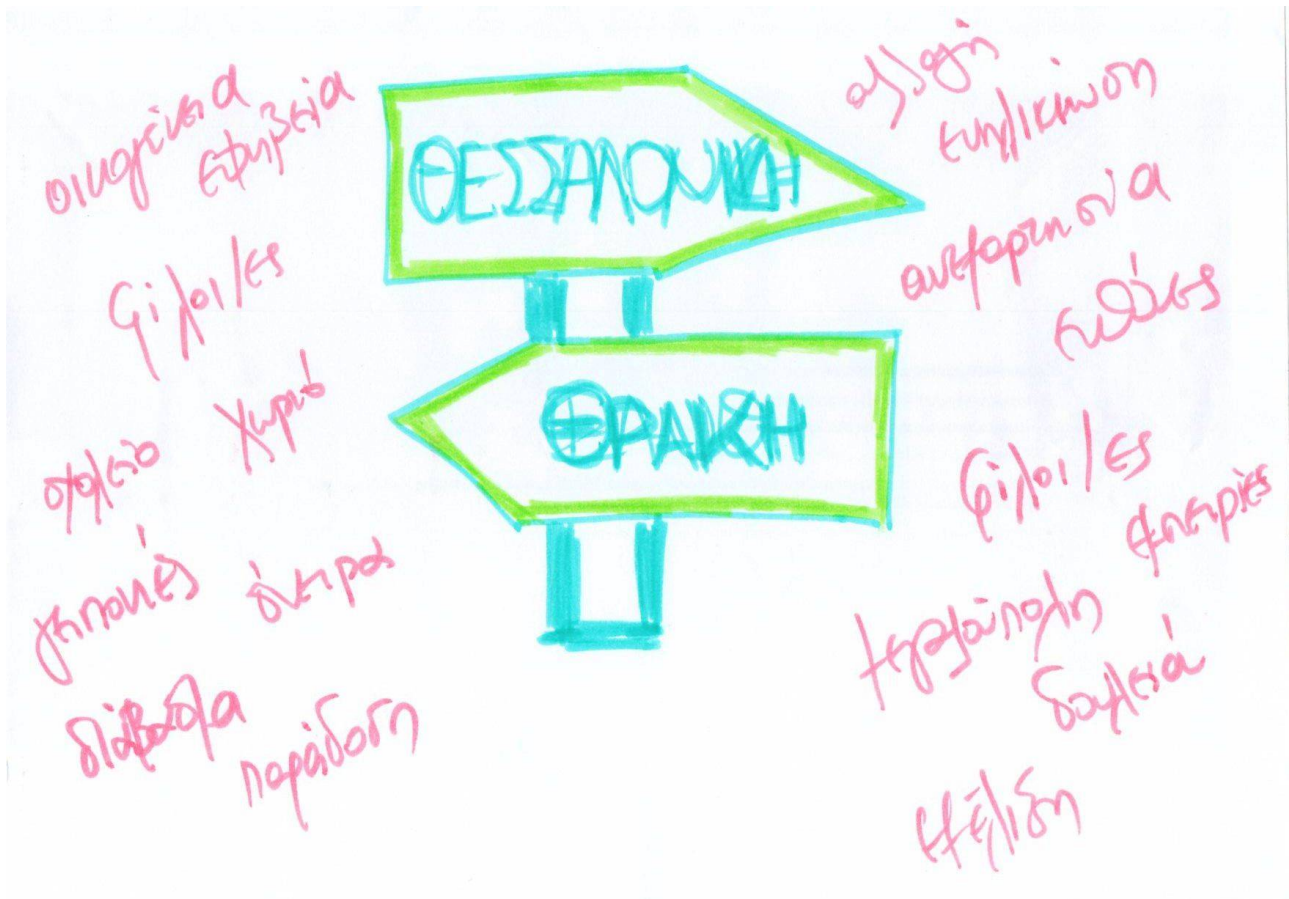
Την αρχή την έκανε στη Πάχνη, τα παιδιά οικειοποιήθηκαν αμέσως το Βαν, άρχισαν σιγά-σιγά να δηλώνουν τα θέλω και τις επιθυμίες τους και να βοηθούν ο ένας τον άλλον. Στη πορεία άρχισαν να δέχονται επισκέπτες όπου τα μέλη της ομάδας ήταν οι μικροί οικοδεσπότες αλλά και ξεναγοί.

Κατηφορίζοντας λίγο προς τα κάτω, βρεθήκαμε στον Κένταυρο σε μια παρέα φοιτητών και εφήβων. Αρχικά υπήρχε μια επιφυλακτικότητα και αμηχανία απέναντί μας. Οι δυσκολίες και τα «προβλήματα» που υπήρχαν στο χωρίο επηρέασαν και τους ενήλικες κάνοντας μας να αλλάξουμε πλεύση και να στραφούμε σε μικρότερη ηλικία.

Φτιάχνοντας λίγο ο καιρός και αλλάζοντας τελείως κλίμα το Βαν μας, πάκκαρε στο Μικροχώρι και στη Γενισέα. Δύο αρκετά διαφορετικές ομάδες, όχι μόνο ηλικιακά, αλλά και ως προς τα θέλω και τους στόχους τους. Η μία (το Μικροχώρι) ξεκίνησε πολύ δυναμικά θέλοντας να φτάσει από την ατομικότητα στην ομαδικότητα, κάνοντας το θυμό εργαλείο τους. Ο άστατος καιρός μας οδήγησε σε πολλές αναβολές πράγμα που κούρασε και αποσυντόνισε την ομάδα. Η άλλη (η Γενισέα) την προσεγγίσαμε πολύ δύσκολα και ως αποτέλεσμα η ομάδα να μην προχωρήσει και να σταματήσει νωρίς.

Όμως το Βαν δεν το βάζει κάτω προχωράει παρακάτω και βρίσκει μια ζεστή αγκαλιά γονιών και παιδιών στα Φίλια και στη Γαλάνη. Πιστεύουμε πως μπήκαμε δυναμικά στο νήμα, του τι ζητούν και τι χρειάζονται αυτές οι ομάδες αυτές οι μικρές κοινωνίες. Υπήρχε μια άψογη συνεργασία μεταξύ όλων (γονείς, παιδιά, εμπυχωτές) και ευέλικτος σχεδιασμός του πρότζεκτ όπου βοηθούσαν όλοι για ένα καλύτερο αποτέλεσμα. Το έκαναν όλο δικό τους, δούλεψαν με πάθος, πράγμα που μας ταξίδευε κάθε φορά και πιο βαθιά στον εσωτερικό τους κόσμο και μας έκανε να νιώθουμε πραγματικά συγκίνηση, περηφάνια, και απύθμενη χαρά για τη συνεργασία μας με αυτές τις υπέροχες ομάδες.

- Δήμητρα Αρμούτογλου, Σερρά Αχμέτ Ογλού, Σεϊλέν Εμίν Κεχαγιά, Μάκης Σπυριδόπουλος

Η εμπυχώτρια-ξεναγός του ΔΕΝτόπου Θεσσαλονίκης αφηγείται ιστορίες του ΔΕΝτοπίου των ΔΕΝηλίκων

Το ΔΕΝ απέκτησε φέτος ένα νέο τοπίο νεανικό, δημιουργικό, με μέλη που έχουν πολύ όρεξη να μοιραστούν τις εμπειρίες τους μαζί μας. Τα μέλη του έχουν όλα καταγωγή από τη Θράκη αλλά ο τόπος τους είναι εκτός των συνόρων της Θράκης. Τα μέλη δεν ήρθαν σε μας αλλά εμείς αποφασίσαμε να πάμε σε αυτούς. Και πήγαμε σε αυτούς με απορίες και προτάσεις. Απορία για το πώς βλέπουν τη Θράκη όντας έξω από αυτήν. Ποια κομμάτια της κρατούν, ποια αλλάζουν, ποια αναζητούν. Απορία για το τι βρήκαν στο νέο τους τόπο. Ποια κομμάτια του τους ταιριάζουν, ποια απορρίπτουν και ποια παίρνουν μαζί τους ως δώρα για τη Θράκη. Ένα συνεχόμενο αλισβερίσι εκτυλίσσεται μεταξύ των τόπων Θεσσαλονίκης και Θράκης και οι φοιτήτριες και φοιτητές που συμμετέχουν σε αυτό φέρνουν την εμπειρία τους αυτή ως δώρο στα ΔΕΝ και στα παιδιά της Θράκης. Το δώρο τους είναι γεμάτο από εικόνες, ήχους, λέξεις, εμπειρίες, ψυχή, αλήθεια και αγάπη. Αγάπη για αυτό που υπάρχει μέσα στα σύνορα αλλά και αγάπη για αυτό που βρήκαν πέρα από τα σύνορα. Το ΔΕΝ συμμετέχει και στηρίζει σαν συνοδοιπόρος το ταξίδι τους αυτό και ανοίγει νέους δρόμους συνεργασίας ώστε οι νέοι και οι νέες της του ΔΕΝτοπίου της Θεσσαλονίκης να γνωρίσουν καλύτερα τα παιδαγωγικά εργαλεία και να γευτούν τα δώρα του δικού μας εργαστηρίου: συνεργασία, ισότητα, φαντασία, δημιουργικότητα και χαρά. Αυτό το καλοκαίρι ένα δροσερό αεράκι από τον Θερμαϊκό θα μας συντροφεύει στις δράσεις μας στο Νέστο.

- Αϊσέ Κιρατζή